

TRGOVSKI LIST

Casopis za trgovino, industrijo in obrt.

Marčnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v četrtek, dne 11. oktobra 1928.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 121.

Domača industrija in načrti za blagovno posojilo.

V zadnjih časih krožijo po časopisih vesti o posojilu v iznosu 100 milijonov mark, koje namerava skleniti naše prometno ministrstvo pri nemških industrijskih družbah. Posojilo naj bi se nam izplačalo v železniškem materialu. Naravno, da je proti take vrste posojilu nastal v vseh gospodarskih, zlasti industrijskih krogih oster odpor. Radi tega je sklicala tudi Centrala industrijskih korporacij SHS v Beogradu, dne 4. t. m. konferenco predstavnikov železarske in kovinske industrije iz vse naše države. Na podlagi sklepov te konference je bila prometnemu ministru g. Andri Staniću poslana predstava, v kateri se uvodoma ugotavlja, da se je naša domača industrija dosedaj vidno udejstvovala pri nabavi za potrebe državnih železnic na železniškem materialu. Pri teh nabavah so sodelovala predvsem industrijska podjetja, ki so mnogo žrtvovala, da se v zmislu ekonomskih načel in na željo uradnih krogov ustanovi v naši državi industrija, ki bi mogla v čim večji meri zadovoljiti potrebe državnih železnic. Zato je vest o pogajanjih za posojilo z nemškim železarskim trustom »Stahlunion« vzbudila v krogu te industrije veliko začudenje, kajti gre za nabavke železniškega materiala za ogromno vsoto 100 milijonov mark (135 milijarde dinarjev), pri čemer ni prometno ministrstvo smatralo za potrebno, da bi predhodno stopilo v zvezo z našo domačo industrijo.

Na konferenci se je povdarjalo, da so take nabavke na kredit v splošnem zelo nevarne, ker postane v večini primerov zaradi pretiranih cen materiala nizka obrestna mera za kredit iluzorna. Sodelovanje domače industrije pri teh nabavah bi bilo tem lažje, ker bi le manjši del skupne vsote odpadel na oni železniški material, ki se lahko izdeluje v naši državi.

Dalje smatrajo industrijci, ki so bili zastopani na tej konferenci, da je popolnoma pogrešno že vnaprej naročiti material in ugotoviti cene, kajti racionalno bi bilo le, če bi se te nabave izvršile polagoma po stvarni potrebi in po tehnični možnosti uporabe materiala. Lahko se zgodi, kakor je bilo pri reparacijah, da se bo naročil material, ki bo leta in leta ležal in čakal, da se uporabi. Za železarsko in kovinsko industrijo bi imele take nabave materiala, ki se izdeluje v naši državi, katastrofalne posledice, pri tej industriji so dobave državi predvsem pa železnicam največjega pomena za obrat, ne glede na to, da je ta industrija zaradi reparacijskih nabavk utrpela že težko škodo. Če bi se sedaj milijardne dobave dale inozemstvu, tedaj bi naša industrija leta in leta ostala brez dela, kar bi povzročilo propadanje posameznih podjetij. Prizadeta bi bila številna podjetja, kjer je investirano okrog 1 milijarde dinarjev in ki zaposlujejo okrog 20.000 delavcev in uradnikov. Naravna posledica propasti te industrije pa bi bila brezposelnost, ki bi se občutila tudi v sorodnih strokah, dočim bi država izgubila znatne dohodke na posrednih in neposrednih davkih. Zato je centrala industrijskih korporacij zaprosila vlado, da se nabave železniškega materiala vršijo po stvarni potrebi in možnosti uporabe, da se te nabave izvršijo s sodelovanjem domače industrije in da železniško ministrstvo ne nabavlja v inozemstvu nikak material, ki se izdeluje v naši državi, kakor n. pr. vijaki, drobni material za tračnice, vagonski deli, skretnice, okretnice, mostovi, železne konstrukcije, rezervoarji in tračnice v teži do 21.2 kg po tekočem metru.

Po novejših podatkih se zdi, da so bile prve časopisne vesti netočne in da do posojila, vsaj ne v obliki kakor se je splošno poročalo, ne pride.

GOSPODARSKA OFENZIVA PROTI RUSIJI.

Iz Londona prihaja senzacionalno poročilo, da bo prišlo v kratkem do preloma med Anglijo in Rusijo v vprašanju petroleja. Par dni potem, ko so se končala od nas že omenjena pogajanja med Amerikanci in Angleži na eni strani ter Rusi na drugi strani brez pozitivnega uspeha, se je izvedelo, da je nakupila družba Burmah nad 800.000 delnic družbe Shell. Tudi to smo že poročali, nismo pa opozorili na ost proti Rusiji. Koncentracija angleške petrolejske industrije napreduje v zadnjem času z velikanskimi koraki, in spravlja jo to sedaj v zvezo s prekinjenjem pogajanj z Rusi. Sodelovanje angleških družb ne pomeni nič drugega kot poskus, da se prodaja ruskega petroleja zmanjša ter da se s tem omejijo bogati petrolejski dohodki ruske države. Posledice bi za finance ruske države ne bile ravno posebno prijetne; saj je presegal izvoz petroleja iz Rusije leta 1927 dva milijona ton. V podrobnem gre načrt za tem, da se v zvezi z ameriško Standard Oil dosežejo v vseh državah z Rusijo sovražnimi vladami prednostne cene in protidumping, kar naj bi onemogočilo prodajo ruskega petroleja. Z onimi deželami pa, ki so sovjetski vladi naklonjene, naj bi se pričela vojska glede cene, da se izrine sovjetski petrolej s trga. Če bo prišlo do petro-

lejske vojske med Rusijo in Anglijo, bo merodajno seveda tudi politično ozadje. Rusijo hočejo prisiliti, da uredi z alijanimi državami vprašanja razlašene lastnine, predvojnih in vojnih dolgov ter diplomatskih odnosov.

SLABI IZGLEDI ZA GRŠKE KORINTE.

V krogih grških trgovcev s korintami vlada sedaj precejšnja potrtost, imajoča svoj vzrok v dejstvu, da kupujejo inozemski trgi zmeraj bolj kalifornijske korinte ter se zato grške korinte ne morejo prodati. Kalifornijsko blago ponujajo po 20 šilingov, Grki pa zahtevajo 45 šilingov. Sicer je grška korinta po kvaliteti daleč pred kalifornijsko, a razlika v ceni je vendarle tako velika, da si osvaja kalifornijska korinta vedno nove prodajalne trge ter da jo povsod zahtevajo. Pride zraven še, da imajo Kalifornijci še od lanskega pridelka 150.000 ton neprodanih ter da jih hočejo za vsako ceno spraviti v denar. Zato je grški eksport korint popolnoma zastal; grška denarna sredstva so premajhna, da bi mogli začeti z uspešnim konkurenčnim bojem. Edino upanje trgovcev s korintami je Nemčija; upajo, da bo vsled nove znižane carine na grške korinte pričela kupovati grško blago ter bo tako v zadnjem trenutku priskočila na pomoč. Če se to ne bo zgodilo, kar je pa tudi mogoče, čaka grško trgovino s korintami kaj temna bodočnost.

Perspektive za naš izvoz živine v Avstrijo.

Glavna tržišča za izvoz živine in mesnih izdelkov za Slovenijo je nudi la doslej Avstrija. Naš izvoz v Avstrijo je bil sicer za dunajska tržišča postranske važnosti, toda za naše kraje, ki se odlikujejo po svoji kvalitetni živinoreji, je bil ta izvoz izrednega pomena in bi se najbrže tudi uspešno razvijal, da ni prišlo medtem do ukrepov, ki bodo mogli povzročiti za nas prav težke posledice. Potom carinski novel je namreč Avstrija ugodila zahtevam agrarnih krogov in je v občutni meri povišala carino za uvoz živine in živinskih proizvodov. To avtonomno povišanje carin je tvorilo bazo za pogajanja o izpremembah trgovinske pogodbe med Avstrijo in našo državo, ki so se zaključila začetkom julija t. l. na Dunaju. Pri pogajanjih smo bili med drugim tudi primorani koncedirati Avstrijem povišanje carin za govedo od 5 na 10, odnosno 8.50 zlatih kron in samo za teleta je ostala carina neizpremenjena. Tudi carina na mesnate prešiče, ki so glavni izvozni predmet Slovenije, se je v zmislu naknadnega sporazuma povišala za 100% in bo s tem izvoz v Avstrijo do skrajnosti otežen, če ne popolnoma onemogočen. Isto velja tudi za hladnokrvne konje, ki so se izvažali iz naših krajev, ker toplokrvni konj Slovenija sploh nima. Te koncesije pomenijo popolno izgubo avstrijskega tržišča za izvoz živine iz Slovenije, razen za teleta in težko govedo. Zato se naši živinorejci upravičeno bojijo dneva, ko bo stopil ta sporazum v veljavo. Ker ga je avstrijski parlament že sprejel, je skoro gotovo, da se uveljavi še letos. Poleg tega je prav letos položaj glede krmljenja živine zelo neugoden, ker smo imeli zbog suše le malo otave, in samo povprečno količino sena.

Perspektive glede izvoza živine so torej zelo slabe.

Tudi produkcija mleka je bila letos zbog suše znatno manjša, kar je seveda vplivalo tudi na produkcijo masla in sira. Neznatne količine masla in sira, ki so se pripravile, se razpečajo na domačih trgih za konsum v tuzemstvu.

Ne preostane za nas drugega nego še izvoz jaje. Toda tudi glede izvoza jaje si ne smemo delati prav nobenih nad, ker so se tudi glede jaje pogoji za izvoz znatno poslabšali. V Avstriji in Nemčiji se čuti že sedaj efekt ojačanega racionalnega gojenja perutnine, kojemu se pri nas ne posveča prevelike pozornosti in se zato tudi opo-ža, da je naše blago preveč lahko in da se vsled tega ne more ugodno plasirati.

Iz gornjega je razvidno, da se naši izvozniki ne smejo navdajati z iluzijami, ker je podoba, da se bodo eksportni pogoji za Avstrijo prav znatno poslabšali.

POBIRANJE TAKSE NA OTVORJENE IN TEKOČE RAČUNE.

To takso so posamezne finančne uprave pobirale tudi od podjetij, ki niso akcijske družbe. Generalna direkcija davkov je radi tega z razpisom z dne 20. septembra 1928, št. 118.659 pojasnila, da so taksi na otvorene in tekoče račune zavezane samo akcijske družbe razen zavarovalnih družb, in da se torej ta taksa ne sme pobirati od onih trgovskih in komanditnih družb, ki niso osnovane na akcijskih.

Konsumi in pravica tččenja alkoholnih pijač.

Od uglednega trgovca v ljubljanski okolici smo prejeli naslednji dopis:

Velecenjeni g. urednik! Dopis pod naslovom »Kmetijska in konsumna društva in točenje alkoholnih pijač« izpod peresa trgovca g. Ivana Groseka v št. 117 in dopis »Tako je prav« v št. 119 Vašega cenjenega lista, sta izzvala v vseh trgovskih krogih splošno pozornost in popolno odobravanje. Če bodo vsi trgovci tako postopali kakor g. Grosek, potem sem prepričan, da bo boj proti nedovoljenemu konsumarstvu sigurno uspešen. Z dosledno borbo moramo doseči, da se podeljevanje točilnih pravic konsumnim društvom brezpogojno prepove, ker ta podeljevanja niso v skladu z zakonskimi določili. Res je in dvakrat res, kar pravi člankar »Tako je prav«, da moramo poseči po drugih sredstvih in ne po resolucijah, če hočemo, da bomo v našem boju, ki je povsem pravičen, tudi zmagali. Smatram za potrebno, da vse tem potom opozorim na napačno tolmačenje pravilnika o gostilnah in kavarnah po naših upravnih oblastvih, ki podeljujejo konsumom dovoljenja za točenje alkoholnih pijač, ne da bi imele te pravice zakonsko podlago. In baš radi tega, ker gre za načelo pri postopanju oblasti, je Gremij trgovcev za srez Ljubljana okolica naslovil na velikega župana ljubljanske oblasti predstavko, v kateri izjava:

»Člen 16. lit. d) pravilnika navaja izrecno, da so deležni ugodnosti te točke »častniški domi, zaključeni društveni lokali« (klubi, kazine, čitalnice), če točijo dotična društva alkoholne pijače v lastni režiji. Dalje povdarja ta člen, da je za zaključene društvene lokale smatrati tiste lokale, ki so namenjeni zgolj uporabljanju društvenih članov.

Ugodnost člena 16. lit. d) je torej omejena na izvestna društva, katerih člani se zbirajo v društvenem lokalu, ki ga smejo uporabljati samo oni in v katerem toči dotično društvo alkoholne pijače v lastni režiji.

Društvo vobče je udruženje več oseb z namenom dosegati trajne skupne cilje. Pristop in izstop članov je zavisen od njih proste volje. V tem širokem pomenu besede, so brezdvoma tudi konsumna društva »društva«. Toda treba je po našem mnenju razločevati društva v ožjem pomenu besede, to so društva, ki imajo ali sploh samo družabne namene, ali poleg teh še občekoristne, dobrotvorne, znanstvene, umetniške, sportne itd., od društev, ki imajo izrazito gospodarske in pridobitne cilje.

Prvo vrsto društev imenujemo običajno društva. Druga vrsta so pa trgovske družbe in zadrage, sloneče na trgovskih in zadruginskih zakonih in nimajo nikakršnih družabnih ciljev. Med te vrste društev spadajo konsumna društva. So to izrazito gospodarske zadrage, ki imajo namen za gospodarstva svojih članov kupovati podrobne stvari na debelo in po nizkih cenah in v dobri kvaliteti, eventualno pridobivati jih tudi z lastno produkcijo in oddajati jih na drobno svojim članom. Te zadrage morajo biti vpisane v zadrugni register in nimajo prav nič skupnega z društvi v ožjem pomenu besede.

V členu 16. lit. d) pravilnika so pa brez dvoma mišljena samo društva v ožjem pomenu besede in še to samo tedaj, če imajo zaključene lokale, kamor imajo pristop samo člani društva. Pravzaprav so deležni ugodnosti lokali in

ne društva, kajti gre za krajevno pravico, in če citirani člen navaja »častniške dome, klube, kazine in čitalnice«, so mišljeni s tem lokali, kar so navedene besede prvotno tudi resnično pomenjale. Tudi danes značijo besede klub, kazina in čitalnica samo zaključene lokale, prirejene za namene najrazličnejših društev. Zato smatramo za pravilno, da se pri tolmačenju člena 16. lit. d) polaga važnost na »zaključene društvene lokale in točenje v lastni režiji«, ki sta edini pravilni kriteriji za odločiti ali gre dotičnemu društvu ugodnost tega člena. Konzumna društva takega zaključenega lokala nimajo. Pri njih je zaključeno samo kupujoče članstvo in ne lokal. Lokal je navadni trgovinski lokal in promet v njem trgovinski promet. Manjka torej pri konzumnih društvih kakor pri vseh pridobitnih in gospodarskih organizacijah bistveni pogoj ugodnosti citiranega člena in so zato ta društva do teh ugodnosti a priori izključena. Pravtako so seveda izključena tudi društva v ožjem pomenu besede, naj imajo samo družabni ali s tem združen tudi kak drug namen, če nimajo zaključenega lokala in če ne vrše točenje v lastni režiji.

Je torej izven vsakega dvoma, da konzumnim društvom kot takim nikoli in pod nobenimi okoliščinami ugodnost člena 16. lit. d) pravilnika pripadati ne more. Za nasprotno tolmačenje ni najti ne v besedilu tega člena in ne v duhu pravilnika samega najmanjše opore in bi tako tolmačenje, prenešeno v prakso, dovedlo do nedoglednih komplikacij.

Sicer je pa značilno, da se konzumna društva do časa, ko se je izreklo, da trgovin z mešanim blagom in špecerijskim blagom ni prištevati k obratovalnicam iz člena 82. pravilnika o gostilnah, niso sklicevala na pravice iz čl. 16. lit. d) pravilnika. Šele ko so se trgovcem z mešanim in špecerijskim blagom preklicala dovolila za točenje alkoholnih pijač, ker so bila izdana pravnozmotno, češ, da se take trgovine ne morejo šteti med okrepčevalnice in njim slična podjetja in je morala seveda ista usoda zadeti tudi konzumna društva, so se ta spomnila na člen 16. pravilnika. Zakaj? Pač zato, ker do tedaj tega člena sama niso tolmačila sebi v prilog in so se radi tega raje usporedila s prodajalci mešanega in špecerijskega blaga. Čim pa člen 82. pravilnika ni več držal, naj bi držal pa ta člen.

Kakor se vidi, so svoj namen dosegla. Toda, kakor je bilo pravno zmotno tolmačenje člena 82. v prid trgovcem z mešanim in špecerijskim blagom in vsporedno z njimi tudi konzumnim društvom, pravtako in še bolj očitno je zmotno tolmačenje člena 16. lit. d) v prid poslednjim.

Zato čast nam je vljudo prositi gospoda velikega župana, da blagovoli prednja naša izvajanja vzeti blagohotno na znanje ter priznavajoč jim utemeljenost, revidirati svoje stališče, preklicati že izdana dovoljenja in odklanjati v bodoče izdajanja takih dovolil, da se s tem že itak obstoječa nasprotstva med trgovstvom in konzumnimi društvi po možnosti ublažijo, na drugi strani pa utrdi zaupanje v brezpogojno očitovanje pravnega reda po poklicnih oblastvih.

Na to predstavko je Gremij prejel od g. velikega župana obvestilo, da jo je predložil notranjemu ministristvu v odločitev. Iz tega sledi, da moramo čakati do rešitve predstavke, med tem pa se bodo najbrže nove koncesije za točenje alkoholnih pijač konzumnim društvom podeljevale še naprej. Mnenja sem, da bi moral g. veliki župan do rešitve gornje predstavke omejiti vsako nadaljno podeljevanje novih koncesij, ker je jasno, da so si vsi konsumi pridobili pravice za točenje pijač le potom napakega tolmačenja pravilnika.

Trgovce.

Dolžnost vsakega zavednega trgovca je, da pridobi vsaj enega naročnika na »Trgovski list«!

Stanovanjska hiša Zbornice za T. O. I. v Ljubljani.

Zbornica za T. O. I. v Ljubljani je na inicijativo zborničnega predsednika g. Ivana Jelačina ml. in z odobrenjem g. ministra za trgovino in industrijo dr. M. Spahala prišla graditi stanovanjsko hišo za svoje uradne osebe na Bleiweisovi cesti. Dograjena je bila letos in se je zbornično uradništvo že vselilo vanjo. Prinašamo sliko te moderne zgradbe, ki je bila izvršena po načrtu in pod vodstvom odličnega slovenskega arhitekta ing. Vladimira Šubica, mestnega stavbenega svetnika v Ljubljani. Na fasadi stavbe pa je akademični slikar. prof. Mirk o Šubice mojstrsko naslikal fresko alegorijo, predstavljajočo trgovino, obrt in industrijo. Zbornica za T. O. I. je s tem dejanjem pokazala pravilno razumevanje svojih dolžnosti v današnjih razmerah. Nova zgradba pa bo naši Ljubljani v okras in slovenskim gospodarskim krogom v ponos.

Nova stanovanjska hiša za uradništvo Zbornice za T. O. I. v Ljubljani na Bleiweisovi cesti, zgrajena po načrtu arhitekta ing. V. Šubica.

PO SVETU.

Za izgradbo ruske industrije so izdali v zadnjih treh letih 3500 milijonov rubljev. Temeljna glavica državne in združne industrije je narasla v teh letih od 6300 na 8800 milijonov rubljev.

Položaj švicarske tekstilne industrije se je v zadnjem času bistveno poslabšal, in sicer v prvi vrsti vsled zmanjšane izvoza v Italijo.

Armstrongove železne tovarne pri Puzuoli (pri Neapolu) je kupilo italijansko vojno ministrstvo. Pred nekaj časa so te tovarne prenehale z obratovanjem s čimer pa italijanske oblasti niso bile zadovoljne.

Rusi in Poljaki iščejo gospodarskega zblizanja, in bo odšlo odposlanstvo vodilnih poljskih trgovcev v kratkem v Rusijo v svrhu sklepanja tozadevnih dogovorov.

Produkcija pločevine v Češkoslovaški je bila v prvi letošnji polovici za 15% večja kot lani; ker so nadaljni izgledi tudi zadovoljivi, obstoji upanje, da bo celotna letošnja produkcija nadkrilila lansko za 15 do 20 odstotkov.

Mednarodna gospodarska konferenca v Pragi je zaključila svoje zborovanje z resolucijo, naj se ustanovi evropska carinska zveza.

Kitajska vlada v Nankingu je odobrila zakon za ustanovitev centralne novčne banke s sedežem v Šanghaju. Osnovna glavica znaša 20 milijonov dolarjev. Šanghaj je središče kitajske trgovine z inozemstvom.

»Jugopromet« se imenuje nova delniška družba, ustanovljena v Sušaku za trgovino in za odpravnostvo. Delniška glavica znaša 1 milijon dinarjev, 2500 delnic po 400 Din.

Ogrski tekstilni industriji se ne godi dobro, in se je obrnilo ogrsko notranje ministrstvo na vse upravne oblasti, naj krijejo svojo tekstilno potrebo pri domačih ogrskih tovarnah. Ogrska tekstilna industrija je morala svoje obratovanje že opetovano omejiti.

Pridelek sladkorne pese v SHS cenijo na 771.000 ton, lani 664.000 ton, plus 107.000 ton ali 16 odstotkov.

Zürcher Elektrobank razdeljuje na pomnoženo delniško glavico 75 milijonov švicarskih frankov zopet 10 odstotno dividendo. Na Nemškem in v Švici banka nima dosti več prilike za delovanje, ker se tam javno elektrifikacijsko gospodarstvo zmeraj bolj širi. Zato je obrnila banka svojo pozornost sedaj na Francijo in Španijo.

Benjamin Strong, od leta 1924 naprej guverner newyorške zvezne rezervne banke, je težko obolel in smatrajo njegov položaj za resen.

Nemška sladkorna industrija zahteva od vlade obrambne odredbe proti prodiranju češkoslovaškega sladkorja v Nemčijo.

Vereinigte Stahlwerke izkazuje za četrto obratno četletje promet 368 milijonov mark; od tega pride na domačo prodajo 231.750.000 mark, ostalo na inozemstvo.

Gospodarsko sodelovanje nasledstvenih držav je neobhodno potrebno. Do tega sklepa pride v svojem zadnjem mesečnem poročilu Anglo International Bank v Londonu.

Zveza ameriških bankirjev je sklenila, da se dovolitev borznih kreditov potom izvenstojecih krogov kolikor mogoče omeji. Sklep je naperjen proti velikim industrijskim koncernom, ki so spričo visokih obresti izposojali svoje odvišne kapitalije začasno kot borzne kredite. Izvedba sklepa bo prepuščena zveznim rezervnim bankam.

Cene železa na Francoskem rastejo kar naprej. Sedaj so povišali ceno surovega železa za 10 frankov na 450 frankov.

Ogrski pridelek sladkorne pese se je vsled dežja zadnjih tednov nekoliko popravil in ga cenijo sedaj na 11 milijonov stotov. Tudi pridelek koruze cenijo na 11 milijonov stotov, pridelek krompirja na 12:87 milj. stotov.

Naš izvoz za prvih osem mesecev 1928.

Po trgovinski statistiki, ki jo objavlja beograjski »Privredni Pregled«, znaša naš izvoz za prvih osem mesecev t. l. 2.898.459 ton v vrednosti 3.874.651.935 dinarjev, med tem ko je znašal za isto dobo minulega leta 2.820.176 ton v vrednosti 4.020.458.312 Din. Imeli smo torej povečanje po količini za 78.283 ton ali 2-77%, toda zmanjšanje po vrednosti za 145.806.377 Din ali 3-63%.

Ako primerjamo najvažnejše predmete našega izvoza za prvih 8 mesecev t. l. z njihovim izvozom v isti dobi preteklega leta, vidimo, da je v tem letu najbolj narasel izvoz stavbenega lesa (212.490 ton v vrednosti 203-2 mil. Din), dalje izvoz pšenice (35.628 ton več v vrednosti 64-4 mil. Din), hrastovih železniških pragov (več 397.715 komadov v vrednosti 26-7 mil. Din) in izvoz hmelja (1830 ton več v vrednosti 26-1 mil. dinarjev). Znatno se je povečal še izvoz opija (25 ton več v vrednosti 20-5 mil. dinarjev), lesnih izdelkov (13.249 ton več v vrednosti 19 mil. Din), kalcijevega cijanamida (2.403 tone več v vrednosti 17-5 mil. Din) sirovega bakra (960 ton več v vrednosti 15 mil. Din) in ovčjih kož (213 ton več v vrednosti 11-4 mil. dinarjev).

Na drugi strani pa je padel v tem letu izvoz vseh žitaric, izvemši pšenice, katere smo v mesecu avgustu t. l. izvozili za ca. 200.000.000 Din, kar je povzročilo povečanje na vseh osem mesecev, četudi prvih 7 mesecev sploh nismo imeli pšenice za izvoz. Pri tem je najbolj padel izvoz koruze (190.526 ton manj v vrednosti 320-5 mil. Din), dalje izvoz pšenične moke (8.447 ton manj v vrednosti 40-8 mil. Din) in izvoz ostalih žit (21.892 ton manj v vrednosti 40-6 mil. Din). Padel je izvoz svinj za 107.202 komadov v vrednosti 84-3 mil. Din, živih goved za 19.085 komadov v vrednosti 45-2 mil. Din, svežega mesa za 2.613 ton v vrednosti 34-6 mil. dinarjev, kodelje za 4.433 ton v vrednosti 31 mil. dinarjev in jaje za 881 ton v vrednosti 10-2 mil. Din.

Glavni predmeti našega izvoza prvih osem mesecev t. l. so bili:

	Količina	Vrednost mil. Din	% od nosti
Stavbeni les	1.015.123 ton	804-3	20-76
jajca	20.481 "	372-2	9-61
pšenica	84.676 "	213-3	5-50
žive svinje	139.653 kom.	202-7	5-23
živa goveda	68.119 "	113-7	4-74
sirovi baker	9.162 ton	172-9	4-46
sveže meso	7.183 "	104-1	2-69
hrastovi pragovi	1.785.759 kom.	91-5	2-36
cement	226.961 ton	79-1	2-04
kurilni les	326.733 "	68-8	1-78
živi konji	28.668 kom.	67-5	1-74
opij	77 ton	58-4	1-51
kalcijev cijanamid	19.873 "	58-4	1-51
drobna živina	450.675 kom.	58-3	1-50
lesni izdelki	32.362 ton	51-1	1-50
hmelj	2.073 "	45-5	1-17
suhe slive	8.019 "	38-7	1-00
svinec	6.573 "	38-6	1-00
kodelja	7.057 "	37-8	0-98
ovčje kože	1.216 "	36-9	0-95
vse ostalo	953.295 "	1083-8	27-97
skupaj	2.898.459 ton	3874-6	100-00

Prvih 10 najvažnejših predmetov smo izvozili v sledeče glavne trgovinske dežele:

Stavbeni les: v Italijo 594.872 ton v vrednosti 458-7 mil. Din ali 57-03%, v Madžarsko 107.677 ton v vrednosti 74-4 mil. Din ali 9-25%, v Grčijo 56.980 ton v vrednosti 46-5 mil. Din ali 5-78%;

jajca: v Italijo 5.890 ton v vrednosti 104-6 mil. Din ali 28-10%, v Nemčijo 5.357 ton v vrednosti 98-9 mil. Din ali 28-30%, v Švico 5.000 ton v vrednosti 92 mil. Din ali 24-72%;

pšenica: v Češkoslovaško 34.443 ton v vrednosti 87-5 mil. Din ali 41-02%, v Avstrijo 32.013 ton v vrednosti 79-1 mil. Din ali 37-08%, v Madžarsko 8.950 ton v vrednosti 22-9 mil. Din ali 10-74%;

žive svinje: v Avstrijo 96.384 kom. v vrednosti 136-9 mil. Din ali 67-54%, v Češkoslovaško 39.798 kom. v vrednosti 62-1 mil. Din ali 30-64%, v Italijo 2.093 komadov v vrednosti 2-1 mil. Din ali 1-04%;

živa goveda: v Avstrijo 27.256 kom. v vrednosti 77 mil. Din ali 41-92%, v Italijo 27.658 kom. v vrednosti 74-7 mil. Din ali 40-66%, v Grško 9.967 kom. v vrednosti 22-9 mil. Din ali 12-46%;

sveže meso: v Avstrijo 4.283 ton v vrednosti 61-6 mil. Din ali 58-17%, v

ga importa. Tudi relativni izvoz pol-fabrikatov nazaduje, odnosno številki sta 14,7 in 16% (lani in pred vojsko). — Še bolj se pozna sprememba v eksportu fabrikatov, ki konkurira zlasti v avtomobilni in strojni industriji skoraj z vsemi svetovnimi deželami. Tozadevna udeležba na skupnem izvozu je znašala pred vojsko 30,7%, lani že 42%. To je tembolj pomembno, ker je padel uvoz tujih fabrikatov od 23% pred vojsko na 21% v letu 1927.

Denarstvo.

Bolgarsko posojilo. Bolgarski delegat za najem posojila, Boris Ivanov, se je vrnil iz Pariza v Sofijo. Dejal je časopisom, da je posojilo zagotovljeno. Francija in Italija bosta podpisali vsaka en milijon funtov, tretji milijon bodo podpisale Švica, Holandska in Švedska, ostala dva milijona pa denarni trgi v Londonu in New-Yorku. Emissija se bo izvršila v glavnih mestih onih držav, ki bodo posojilo podpisale, in sicer najbrž že v novembru. A končna pogajanja se bodo vršila v Londonu in se bo minister Molov podal iz Pariza tja. Molov sam je izjavil, da se bodo priprave za stabilizacijo leva pričele v najkrajšem času; to je želja finančnega odbora pri Zvezi narodov. Seveda pa vsled teh izjav delegatov in ministrov še ne smemo misliti na takojšnjo uresničitev posojila. Mogoče je, mogoče ni. Balkanska posojila imajo svoja posebna pota.

Industrija.

Cin v Holandski Indiji — manjša produkcija? Na Holandsko Indijo pride 23 odstotkov svetovne produkcije cina; poleg malajskih držav, ki so angleške, je Holandska Indija največji nekoncentrirani okraj produkcije. V prvih osmih mesecih tekočega leta je padla produkcija od lanskih 24.203 ton za 1836 ton ali za 7,6%, dočim je povsod drugod po svetu produkcija cina narasla. Po mnenju odličnega britanskega geologa je to nazadovanje znak počasnega izčrpanja holandsko-indijskih zalog. Njih izkoriščanje je monopol holandske vlade. Če bodo kopali v tej izmeri naprej kot kopljejo sedaj, so preračunane zaloge holandske samo še na deset do dvanajst let. Ker porablja holandska vlada dohodke iz holandsko-indijske produkcije cina kot izenačevalno kvoto v državnem gospodarstvu, računijo vodilni londonski kovinski krogi s tem, da bo pričela holandska vlada z omejitvijo produkcije, da si tak važni vir dohodkov ohrani še za dalj časa.

Avstrijska industrija klavirjev. Položaj te industrije v Avstriji ni posebno zadovoljiv, kapaciteta obratov je izrabljena samo s ca 50 do 75 odstotkov. V splošnem eksport v inozemstvo nazaduje, in sicer deloma vsled na novo nastajajočih nacionalnih industrij (zlasti na Poljskem in v Italiji) ter s tem v zvezi vsled višje carine, deloma pa vsled hude nemške konkurence na vseh inozemskih trgih, ki cene zelo tlačijo. Nemčija ima nad 300 tovarnih klavirjev v obratu in trpi na veliki nadprodukciji; zato razumemo stremenje, da proda svoje blago v inozemstvu tudi po nižjih cenah. Nekoliko ugodnejša je prodaja avstrijskih klavirjev v Ogrski in v Jugoslaviji.

Kvalitetne avstrijske znamke kupuje inozemstvo kljub visoki carini še nadalje, a to so večinoma detaljne kupčije, ki za splošnost ne pridejo posebno v poštev.

Avstrijska strojna industrija. V zadnjih mesecih se je položaj te industrije izboljšal. Zlasti dunajska strojna industrija je dobila večja naročila. Veliki obrati so na boljšem kot majhni, ki se morajo boriti s prodajnimi težkočami. Industrija vagonov zaznamuje zelo ugodno konjunkturo; saj je treba samo za zvezne železnice zgraditi 6000 vagonov. Nasprotno pa lokomotivna industrija ni zadovoljna; sicer je pa ta industrija prešla v zadnjih letih k drugi fabrikaciji. Vroče poletje je poživelo industrijo hladilnih strojev. V zadnjem času zelo vprašujejo po stiskalnicah za grozdje. V zadnjem času je prešla avstrijska industrija tudi k panogam, ki jih prej ni posebno gojila, na pr. k izdelovanju motorjev, traktorjev itd.

TRŽNA POROČILA.

KONOPLJA.

Pred vojsko je vladala na evropskem trgu konoplje Rusija; vsako leto je eksportirala ca. 65.000 do 75.000 ton. Po vojski in po revoluciji je Rusija svoj pomen kot eksporter konoplje popolnoma zgubila, povprečni letni izvoz je znašal samo 3000 do 5000 ton. Pri tem moramo pa še upoštevati, da se je s konopljo obdelani prostor v Sovjetski zvezi v zadnjih letih približal predvojnemu obsegu. A vsled rastoče domače porabe, deloma tudi vsled manjšega relativnega pridelka, Rusija ni mogla dvigniti svojega eksporta konoplje.

Vloga Rusije kot eksporterke konoplje je prevzela Italija, ki je postala sedaj merodajni činitelj na evropskem trgu konoplje.

In sicer ima Italija na tem trgu sedaj še večjo vlogo kot prej Rusija; v zadnjih letih je zamogla namreč svoj eksport konoplje sistematično dvigniti, kakor nam kaže sledeči seznam:

Izvoz italijanske konoplje:

leta 1925	60.000 ton,
leta 1926	70.000 ton,
leta 1927	100.000 ton.

Za presojo nadaljnjega razvoja na evropskem trgu konoplje je bistveno dejstvo, da se je s konopljo obdelani svet in s tem seveda tudi pridelek konoplje v preteklem letu zmanjšal. Leta 1926 je znašal ta prostor 105.130 ha, lani pa 84.480 ha; pridelek je padel od 1 milijona 212.000 kvintalov v letu 1926 na 829.900 kvintalov v letu 1927. Nazadovanje pridelka je dovedlo v pravkar pretekli sezoni do dvigovanja cen. Pri tem je bil pa položaj še v toliko ugoden, da so bile s pričetku pretekle sezone iz pridelka 1926 na razpolago še prav velike zaloge, ki jih računijo Italijani na 30 tisoč do 35.000 ton. V novi sezoni se je položaj v toliko poslabšal, da je prenos sedaj prav neznan, tako na eni strani vsled naraščajoče porabe kot na drugi strani vsled manjšega pridelka v letu 1927.

O novem pridelku sicer še ni uradnih poročil, a na podlagi številnih poročil iz zanesljivih virov si lahko o letošnjem italijanskem pridelku napravimo popolnoma jasno sliko. Obdelani svet je napram lanskemu letu narasel povprečno za 10 odstotkov. V neapolskem okraju je pridelek tako kvalitativno kot kvantitativno prav dobro izpadel, v Gornji Italiji je slabši že po kvantiteti, še bolj pa po kvaliteti in niti daleko ne bo tak kot lanski. Največje važnosti za presojo preskrbe Evrope s konopljo je v našem slučaju dejstvo, da producira Gornja Italija povprečno dve tretjini vsega italijanskega pridelka. Zato bo kljub dobrim izgledom na jugu in kljub pomnoženemu obdelanemu svetu letošnji skupni pridelek komaj presegel lanskega. In ker je vrhu tega prenos iz lanskega leta letos manjši kot je bil lani, bodo vidne zaloge italijanske konoplje v novi sezoni manjše kot so bile v lanskem letu. Spričo merodajnosti italijanske konoplje bo obstoječa trdna tendenca v cenah ostala tudi v novi sezoni, zlasti za dobre kvalitete.

Na drugi strani bodo morebiti vsled številnih ponudb v prvem času cene nekoliko slabše. To pa brez vpliva na skupni razvoj trga. Vrh tega obstoji možnost, da se doseže izenačenje v cenah potom močnejše ponudbe od strani Rusije in Jugoslavije. V Rusiji so po izjavah uradne strani izglede pridelka boljši kot lani; a ne smemo pozabiti, da je trpela Rusija v zadnjih letih zmeraj na pomanjkanju blaga v lastni konoplji predelujoči industriji. Rusija bi mogla svoj eksport konoplje le tedaj izdatno dvigniti, če bi bila k temu prisiljena iz finančnih vzrokov, seveda na škodo lastne industrije. Ostane torej Jugoslavija. O tem bomo pisali, ko dobimo obširno zanesljivo poročilo.

Dvig cene konoplje bi mogel biti preprečen tudi na ta način, če bi se blagovna potreba evropske konoplje predelujoče industrije zmanjšala. Danes se še ne more reči, če se bo to tudi res zgodilo. Zlasti nemška industrija se mora boriti s prodajnimi težkočami in sicer vsled vedno večje konkurence trdih vrst konoplje. Zlasti po konoplji sisal povprašuje konsum v zadnjem času močnejše, posebno še poljedelstvo. Sicer je bilo pa konkurenco trdih konopljinih vrst čutiti že v zadnjih letih, tako da vsled tega ne nastane nikakšen nov položaj. Zato presojo prodajne možnosti precej ugodno in računijo najpomembnejše tovarne z zadovoljivo zaposlenostjo.

Omenjene trde vrste konoplje rastejo po večini ob obalah Sredozemskega morja, zlasti v Algeriji, Tuneziji, Maroku in na Pirenejskem polotoku. Tudi Tripolitani pride za te vrste konoplje precej v poštev.

Splošni zaključek: Cene bodo skoraj gotovo ostale trdne.

DOBAVA, PRODAJA.

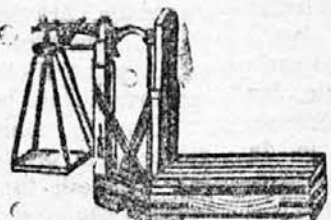
Dobave. Mašinsko odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 11. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 400 komadov vzmetnih podložkov; do 12. oktobra t. l. glede dobave 400 kg

raznih matic, svinčene pločevine, medenih mrež in jeklene žice; do 15. oktobra t. l. glede dobave 200 kg klobučevine v ploščah, raznih tiskovin; do 18. oktobra t. l. glede dobave kaučuk-zagostk, kaučuk-platna in kaučuk-obročkov. — Saobračajno-komercialno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 26. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 1200 kg žičnikov. (Pogoji so na vpogled pri posameznih odeljenjih.) — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema ponudbe glede dobave železne pločevine; do 17. oktobra t. l. glede dobave 40.000 kg portland-cementa; do 19. oktobra t. l. glede dobave 150 m³ jamskega lesa in plinskih cevi; do 22. oktobra t. l. glede dobave 1500 m novih tračnic; do 24. oktobra t. l. pa glede dobave 1000 m novih tračnic. — Direkcija državnih železnic v Subotici sprejema do 15. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 3000 komadov metelj, 1000 komadov krtač za ribanje, 300 komadov raznih drugih krtač in 1000 komadov lesenih lopat. — Direkcija državnih rudarskih podjetij v Sarajevu sprejema do 20. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 50.000 komadov kapsul ter glede dobave gasilskih aparatov. — Direkcija državne železare Vares-Majdan sprejema do 26. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 4000 kg svinjske masti. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 29. oktobra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave vodovodnih cevi. — Dne 29. oktobra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave kemičnega materiala (špirit, barve, katran, solna kislina, kreda, lizol, železni minij, kristalna soda, laneno olje itd.) ter glede dobave metelj in gorilcev za svetiljke; dne 30. oktobra t. l. glede dobave steklarskega materiala. — Dne 29. oktobra t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomsko odeljenje v Beogradu, glede dobave pisarniškega materiala (razni papir, kuverte, barva za štampilje, barva za razmnoževalni stroj Gestetner, peresa, svinčniki, spojke, risalni žeblički, trakovi za pisalne stroje, igle za šivanje aktov, rudeči vosek, platno amerikan itd.); dne 30. oktobra t. l. glede dobave 1900 m³ raznih desk; dne 31. oktobra t. l. glede dobave pločevinastih spojk za skatlje. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled. — Dne 26. oktobra t. l. se bo vršila pri Mašinskem odeljenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave 185 m³ mehkih desk; dne 29. oktobra t. l. glede dobave 2700 komadov lopat; dne 31. oktobra t. l. pa glede dobave 11.235 kg vijakov. (Pogoji so na vpogled pri istem odeljenju.) — Dne 18. oktobra t. l. se bo vršila pri Intendanturi Vrbaske divizijske oblasti v Banja Luki ofertalna licitacija glede dobave 450.000 kg ovsa. (Pogoji so na vpogled pri omenjeni intendanturi.) — Dne 29. oktobra t. l. se bo vršila pri Glavnem Sanitetskem slagališču v Zemunu ofertalna licitacija glede dobave posod za vodo, nožev in vilic. (Pogoji so na vpogled pri omenjenem slagališču.)

DRAGO ROSINA, MARIBOR

Vetrinjska ulica 26

ZALOGA galanterije, drobnarije, parfumerije pletenin, papirja, šolskih potrebščin, motvoza, vrvarskih, in pletarskih izdelkov, krtač, kreme in vazeline za čevlje, copat, ofr. čevljev i. t. d. Na debelo in na drobno.

Karol Ussar
Izdelovatelj tehtnic
MARIBOR, Plinarniška 17
Ima v zalogi in popravlja vsakovrstne tehtnice.
Avto-genično varjenje!

Malinovec

zajamčeno pristne, izborne kakovosti, izdelan samo iz pravih gorskih malin, kakor tudi neoslajen MALINOV SOK (Succus), prodaja v vsaki množini po zmernih cenah tvarnica

„**ALKO**“

družba z o. z. LJUBLJANA, Kollzeje.

TISKARNA MERKUR

TRG. - IND. D. D.

LJUBLJANA, GREGORČIČEVA UL. 23

TELEFON 2552

SE PRIPOROČA ZA TISK VSAKOVRSNIH TISKOVIN ZA TRGOVCE, OBRATNIKE, INDUSTRIJCE IN UTADE.

TISKA KNJIGE, RAČUNE, OKROŽNICE, PLAKATE, KUVERTE ITD.

LASTNA KNJIGOVEZNICA.

VELETRGOVINA

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke. - Raznovrstno

RUONINSKO VODO

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.

Ceniki

na razpolago!

KUVERTA

Tvornica kuvert in konfekcija papirja
LJUBLJANA
Vožarski pot št. 1
- DRUŽBA Z O. Z. - Karlovska cesta št. 2

Trgovci, oglašajte v »Trgovskem listu«!